

Celem projektu jest zbadanie ważnego ośrodka kulturowego w Ciepłem na Pomorzu Wschodnim i poznanie jego roli w procesie włączania tego regionu do pierwszego państwa polskiego. Dotychczas Ciepłe było znane głównie z przypadkowego odkrycia na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym, gdzie natrafiono na pochówek uzbrojonego wojownika uznanego za wikinga. Cmentarzysko jest tylko jednym z elementów rozległego kompleksu osadniczego, który tworzą trzy grody, kilka osad oraz dwie nekropole. Dotychczas uwaga badaczy była skoncentrowana na odkryciach z cmentarzyska. Nie może to budzić jednak zdziwienia. Nowe badania cmentarzyska (2004-2014), podczas których natrafiono na kolejne groby komorowe, potwierdziły niezwykle rangę tego miejsca.

Kompleks osadniczy w Ciepłem jest unikatowym zespołem stanowisk z przełomu X i XI w. Powstał prawdopodobnie pod koniec X w. z inicjatywy osób związanych z pierwszymi władcami Piastowskimi (Mieszkiem I bądź Bolesławem Chrobrym). Objęcie zwierzchnictwa nad Pomorzem Wschodnim było jednym z etapów budowy w pełni ukształtowanego i silnego organizmu politycznego przełomu X i XI w. Było szczególnie pożądane na piastowskim dworze przede wszystkim ze względów ekonomicznych (dostępem do wymiany handlowej oraz kontrola szlaku wiślanego).

Ośrodek w Ciepłem prawdopodobnie odegrał ważną rolę w piastowskim „podboju” Pomorza Wschodniego. Było to miejsce umożliwiające kontrolę szlaku Wiślanego i przeprawy przez Wisłę w kierunku Prus. Czy centrum to stało się miejscem, z którego w pewnym czasie Piastowie realizowali swoje podboje na Północy? Można postawić hipotezę, że tak właśnie było, i że tym samym Ciepłe stanowiło dla Piastów klucz do Pomorza? Być może tam rezydowali namiestnicy Piastów, sprawujący w ich imieniu władzę.

Ciepłe może być uznane za istotne świadectwo początków chrześcijaństwa na Pomorzu. Wiemy, że w 997 r. Wojciech Sławnikowic odwiedził *urbs Gyddanyzc*, skąd wyruszył na wyprawę misyjną do Prus. Niewykluczone, że w drodze do Gdańska zatrzymał się w Ciepłem, gdzie mógł ochrzcić członków lokalnej społeczności.

Jednak pomimo wielu przesłanek wskazujących tak ważną rolę zespół osadniczy w Ciepłem nie doczekał się badań na jakie zasługuje. Planowane badania będą prowadzone niejako na dwóch płaszczyznach. Multidyscyplinarne studia nad zespołem osadniczym w Ciepłem będą płaszczyzną badań na węższym, regionalnym poziomie. Drugim, szerszym poziomem, będą studia nad znaczenie zawierają szereg działań, które mogą być uznane za nowatorskie. Obok klasycznych procedur archeologicznych mieści się cały szereg analiz paleośrodowiskowych, bioarcheologicznych (m.in. analizy genetyczne, analizy stabilnych izotopów strontu, węgla, azotu i siarki).

Realizacja projektu zaowocuje wiedzą na kluczowe nie tylko z perspektywy Pomorza, lecz również w kontekście tworzenia państwa polskiego. Wszystko to dowodzi, że Ciepłe jest istotne nie tylko regionalnie lecz dla całego Pomorza Wschodniego i tworzącego się w X w. państwa polskiego. Kompleks ten odgrywał również zapewne istotną rolę w kontekście sieci kontaktów skupionych wokół basenu Morza Bałtyckiego, przez co projekt wpisuje się w rozważania międzynarodowe.